

Μαρούσι, 03-02-2023

Αριθ. Πρωτ.: 460

ΑΠΟΦΑΣΗ
(Αριθμ. 57/2023)

ΘΕΜΑ: Προβλήματα που δημιουργούνται στην λειτουργία της ΑΔΑΕ από το άρθρο 8 § 2 του ν. 5002/22

Η Ολομέλεια της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών στη συνεδρίαση της 3ης Φεβρουαρίου 2023 παρισταμένων του Προέδρου της ΑΔΑΕ, Χρήστου Ράμμου και των τακτικών μελών Δημητρίου Βέργαδου, Στεφάνου Γκρίτζαλη, Γεωργίου Μπακάλη, Νικολάου Παπαδάκη και Αικατερίνης Παπανικολάου, καθώς ο Αντιπρόεδρος της Αρχής Μιχαήλ Σακκά, απουσίασε λόγω προσωπικού κωλύματος, αν και εμπροθέσμως και νομίμως είχε προσκληθεί,

έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 7 §3 του ν. 3115/2003, στο οποίο ορίζεται ότι ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ εισηγείται ενώπιον της Ολομέλειας.
2. Το άρθρο 8 § 2 του ν. 5002/22 στο οποίο ορίζονται τα ακόλουθα: “2. Ολόκληρο το κείμενο των διατάξεων και των βουλευμάτων που επιβάλλουν άρση του απορρήτου ή απορρίπτουν σχετικό αίτημα παραδίδεται αμελλητί σε μη επεξεργάσιμη μορφή, με ηλεκτρονικό κρυπτογραφημένο μήνυμα το οποίο καλύπτει τις προϋποθέσεις ασφάλειας του απορρήτου του περιεχομένου, στην Α.Δ.Α.Ε.. Οι διατάξεις και τα βουλεύματα που αποστέλλονται κατά τον ως άνω τρόπο στην Α.Δ.Α.Ε. αποθηκεύονται και τηρούνται σε ειδικά ηλεκτρονικά αρχεία, που βρίσκονται σε σύστημα βάσης δεδομένων. Την αποθήκευση διενεργεί προσωπικό της Α.Δ.Α.Ε. ειδικά εξουσιοδοτημένο προς τούτο από την Ολομέλεια αυτής. Πρόσβαση στο εν λόγω ειδικό αρχείο, καθώς και αναζήτηση στοιχείων πραγματοποιούνται μόνο από τον Πρόεδρο της Α.Δ.Α.Ε. και δύο (2) ακόμη μέλη της Ολομέλειας που ορίζονται από αυτήν. Τα αποτελέσματα της αναζήτησης παρουσιάζονται σε επόμενη συνεδρίαση της Ολομέλειας. Απαγορεύεται η εξαγωγή στοιχείων με οποιονδήποτε τρόπο από τη βάση δεδομένων, η δε παραβίαση της απαγόρευσης αυτής τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη”.
3. Ότι από την διάταξη του πιο πάνω άρθρου 8 § 2 του ν. 5002/22 προκύπτουν τα ακόλουθα:
 - α) οι διατάξεις και τα βουλεύματα άρσης του απορρήτου παραδίδονται στην ΑΔΑΕ σε μη επεξεργάσιμη μορφή. Τούτο σημαίνει ότι δεν μπορούν να ζητηθούν από τις Υπηρεσίες που εκδίδουν τις εν λόγω διατάξεις και βουλεύματα να τις (τα)συμπληρώνουν με πεδία, τα οποία θα μπορούσε σε διάλογο με τις εν λόγω υπηρεσίες να υποδείξει η ΑΔΑΕ, έτσι ώστε να είναι σε θέση να κάνει την ποιοτική στατιστική επεξεργασία των προαναφερθέντων στοιχείων που παρουσιάζει κάθε έτος στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης ενημέρωσης που υποβάλλει στην Βουλή των Ελλήνων. Το πρόβλημα αυτό καθίσταται σαφέστερο αν ληφθεί υπόψη, ότι σύμφωνα με την επίμαχη διάταξη το προσωπικό της Αρχής το μόνο

το οποίο έχει αρμοδιότητα να πράξει, είναι να αποθηκεύει τις παραδιδόμενες διατάξεις και βουλευμάτα και δεν του επιτρέπεται να κάνει την οποιαδήποτε περαιτέρω ηλεκτρονική επεξεργασία. Επεξεργασία η οποία μπορεί να εξομοιωθεί με αναζήτηση στοιχείων περιεχομένων στις διατάξεις και στα βουλευμάτα, για την οποία όμως μόνος αρμόδιος είναι σύμφωνα με την αυτή πάντοτε διάταξη ο Πρόεδρος και άλλα δύο μέλη της Ολομέλειας. Τα προηγηθέντα κινδυνεύουν να καταστήσουν άνευ πρακτικής αξίας για την επιβολή του έργου της ΑΔΑΕ την προβλεπόμενη από το νόμο αποστολή των διατάξεων και βουλευμάτων με ηλεκτρονικό κωδικοποιημένο μήνυμα όταν θα εκδοθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 47 § 3 του ν. 5002/22 κοινή υπουργική απόφαση. Η εν λόγω ηλεκτρονική αποστολή μόνο την ασφάλεια της διαβίβασης θα εξασφαλίζει, όχι όμως και την πληρότητα των πληροφοριών που χρειάζεται η ΑΔΑΕ για την εκπλήρωση της αποστολής της, με αποτέλεσμα, ως προς το ζήτημα αυτό να μην αλλάζει τίποτε με την μετατροπή του τρόπου παραδόσεως των διατάξεων και βουλευμάτων από τον έγχαρτο τρόπο στον ηλεκτρονικό.

β) Αχρηστεύεται κάθε δυνατότητα ηλεκτρονικής επεξεργασίας και αναζήτησης στοιχείων από τα αρχεία της ΑΔΑΕ, προκειμένου να απαντηθούν τα εντός των πλαισίων της αρμοδιότητας της εμπύπτοντα αιτήματα και καταγγελίες πολιτών, και τούτο τόσο στην παρούσα φάση της αποστολής των διατάξεων και βουλευμάτων σε έγχαρτη μορφή, όσο και στην μελλοντική φάση της αποστολής των στοιχείων αυτών με ηλεκτρονικό κωδικοποιημένο μήνυμα. Και τούτο για τους ακόλουθους λόγους:

βα) Η αναζήτηση στοιχείων μπορεί, όπως εξετέθη ανωτέρω μόνο από τον Πρόεδρο της Αρχής και δύο ακόμη μέλη της Ολομέλειας, απαγορευμένης παντελώς της επικουρίας αυτών από μέλη του προσωπικού. Τούτο σημαίνει φυλλομέτρηση με φυσικό τρόπο πολλών δεκάδων χιλιάδων αποθηκευμένων εγχάρτων διατάξεων και βουλευμάτων, προκειμένου να μπορεί ακολούθως να ασκήσει τις αρμοδιότητες της η Αρχή. Κάτι που είναι προδήλως ανέφικτο και θα είχε ως συνέπεια, αν επιχειρείτο, να καταστήσει ως αποκλειστική απασχόληση των επιλεγέντων από την Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής, με βάση το άρθρο 101Α του Συντάγματος, μελών της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ σε αναζήτηση συγκεκριμένων διατάξεων και βουλευμάτων μεταξύ πολλών δεκάδων χιλιάδων, με κίνδυνο επιπλέον να εμφιλοχωρήσει και κάποιο λάθος σε αυτή η αναζήτηση.

ββ) Στην περίπτωση που, δημοσιευθείσης της κοινής υπουργικής απόφασης, θα αρχίσει η ροή των βουλευμάτων και διατάξεων με ηλεκτρονικό μήνυμα, το ανωτέρω πρόβλημα θα καταστεί ακόμη οξύτερο, δεδομένου ότι, όπως θα παραδίδονται οι διατάξεις και τα βουλευμάτα σε μη επεξεργάσιμη μορφή, θα είναι αδύνατη κάθε αναζήτηση στο ειδικό εκ διατάξεων και βουλευμάτων αρχείο της Αρχής. Και τούτο διότι, όπως εξετέθη ανωτέρω, το μεν προσωπικό της ΑΔΑΕ δεν επιτρέπεται να πραγματοποιήσει καμία επεξεργασία των εισερχομένων διατάξεων και βουλευμάτων, εφόσον το μόνο το οποίο δύναται να πράξει είναι να αποθηκεύει τα στοιχεία αυτά.

4. Τούτο θα έχει ως άμεση συνέπεια ότι ούτε τα τρία μέλη της Ολομέλειας, για τα οποία έγινε λόγος ανωτέρω, θα μπορούν προβούν σε αναζήτησή στοιχείων, αφού δεν θα υπάρχει εγκατεστημένος μηχανισμός ηλεκτρονικής αναζήτησης. Τέτοιο δεν μηχανισμό ηλεκτρονικής αναζήτησης δεν θα μπορούν ούτε τα μέλη αυτά να εγκαταστήσουν, ακόμη και αν επαρκούσαν χωρίς την βοήθεια του προσωπικού να το πράξουν, διότι μια τέτοια ενέργεια θα ισοδυναμούσε με εξαγωγή στοιχείων από την Βάση Δεδομένων του επίμαχου ειδικού αρχείου· εξαγωγή απολύτως απαγορευμένη και τιμωρούμενη, μάλιστα και ποινικώς με βάση το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 8 § 2 του νόμου.
5. Ότι η ΑΔΑΕ οφείλει, εφόσον διαπιστώνει ένα τόσο σοβαρό πρόβλημα να ενημερώσει δημοσίως και πάντως σε κάθε περίπτωση τον Πρόεδρο της Βουλής καθώς και τους αρχηγούς όλων των εκπροσωπούμενων στην Βουλή κομμάτων και τον Υπουργό Δικαιοσύνης. Και τούτο και για να δοθεί η δυνατότητα στην Πολιτεία εφόσον ενημερωθεί, να προβεί σε διορθωτικές νομοθετικές παρεμβάσεις, αν το επιλέξει, αλλά και για να μην ζητηθούν σε μεταγενέστερο στάδιο ευθύνες από την Αρχή, όταν δεν θα είναι σε θέση να εκπληρώσει τις αρμοδιότητες της, για τις οποίες έγινε πιο πάνω λόγος, εξ αιτίας των περιγραφέντων προβλημάτων.
6. την με αριθμ. 45/2023 εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.
7. το πρακτικό της από 3.02.23 συνεδρίασης της Ολομελείας της Α.Δ.Α.Ε.
8. την ανάγκη διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών.

Α π ο φ α σ ί ζ ε ι κατά πλειοψηφία (με ψήφους 4 επί 6 μελών)

1. Να διαπιστώσει η Ολομέλεια με έκδοση σχετικής απόφασης ότι από την διάταξη του άρθρου 8 § 2 του ν. 5002/22 προκύπτουν τα ακόλουθα:

α) οι διατάξεις και τα βουλευμάτα άρσης του απορρήτου παραδίδονται στην ΑΔΑΕ σε μη επεξεργάσιμη μορφή. Τούτο σημαίνει ότι δεν μπορούν να ζητηθούν από τις Υπηρεσίες που εκδίδουν τις εν λόγω διατάξεις και βουλευμάτα να τις (τα) συμπληρώνουν με πεδία, τα οποία θα μπορούσε σε διάλογο με τις εν λόγω υπηρεσίες να υποδείξει η ΑΔΑΕ, έτσι ώστε να είναι σε θέση να κάνει την ποιοτική στατιστική επεξεργασία των προαναφερθέντων στοιχείων που παρουσιάζει κάθε έτος στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης ενημέρωσης που υποβάλλει στην Βουλή των Ελλήνων. Το πρόβλημα αυτό καθίσταται σαφέστερο αν ληφθεί υπόψη, ότι σύμφωνα με την επίμαχη διάταξη το προσωπικό της Αρχής το μόνο το οποίο έχει αρμοδιότητα να πράξει, είναι να αποθηκεύει τις παραδιδόμενες διατάξεις και βουλευμάτα και δεν του επιτρέπεται να κάνει την οποιαδήποτε περαιτέρω ηλεκτρονική επεξεργασία. Επεξεργασία η οποία μπορεί να εξομοιωθεί με αναζήτηση στοιχείων, για την οποία όμως μόνος αρμόδιος είναι σύμφωνα με την αυτή πάντοτε διάταξη ο Πρόεδρος και άλλα δύο μέλη της Ολομέλειας. Τα προηγμένα κινδυνεύουν να καταστήσουν άνευ πρακτικής αξίας για την επιβοήθηση του έργου της ΑΔΑΕ την προβλεπόμενη από το νόμο αποστολή των διατάξεων και βουλευμάτων με ηλεκτρονικό κωδικοποιημένο μήνυμα όταν θα εκδοθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 47 § 3 του ν. 5002/22 κοινή υπουργική απόφαση. Η εν λόγω ηλεκτρονική αποστολή μόνο την ασφάλεια της διαβίβασης θα εξασφαλίζει, όχι όμως και την πληρότητα των πληροφοριών που χρειάζεται η ΑΔΑΕ για την εκπλήρωση της αποστολής της, με αποτέλεσμα, ως προς το ζήτημα αυτό να μην αλλάζει τίποτε με την μετατροπή του τρόπου παραδόσεως των διατάξεων και βουλευμάτων από τον έγχαρτο τρόπο στον ηλεκτρονικό.

β) Αχρηστεύεται κάθε δυνατότητα ηλεκτρονικής επεξεργασίας και αναζήτησης στοιχείων από τα αρχεία της ΑΔΑΕ, προκειμένου να απαντηθούν τα εντός των πλαισίων της αρμοδιότητας της εμπίπτοντα αιτήματα και καταγγελίες πολιτών, και τούτο τόσο στην παρούσα φάση της αποστολής των διατάξεων και βουλευμάτων σε έγχαρτη μορφή, όσο και στην μελλοντική φάση της αποστολής των στοιχείων αυτών με ηλεκτρονικό κωδικοποιημένο μήνυμα. Και τούτο για τους ακόλουθους λόγους:

βα) Η αναζήτηση στοιχείων μπορεί, όπως εξετέθη ανωτέρω μόνο από τον Πρόεδρο της Αρχής και δύο ακόμη μέλη της Ολομέλειας, απαγορευμένης παντελώς της επικουρίας αυτών από μέλη του προσωπικού. Τούτο σημαίνει φυλλομέτρηση με φυσικό τρόπο πολλών δεκάδων χιλιάδων αποθηκευμένων εγγράφων διατάξεων και βουλευμάτων, προκειμένου να μπορεί ακολούθως να ασκήσει τις αρμοδιότητες της η Αρχή. Κάτι που είναι προδήλως ανέφικτο και θα είχε ως συνέπεια, αν επιχειρείτο, να καταστήσει ως αποκλειστική απασχόληση των επιλεγέντων από την Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής, με βάση το άρθρο 101Α του Συντάγματος, μελών της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ σε αναζήτηση συγκεκριμένων διατάξεων και βουλευμάτων μεταξύ πολλών δεκάδων χιλιάδων, με κίνδυνο επιπλέον να εμφολωθή και κάποιο λάθος σε αυτή η αναζήτηση.

ββ) Στην περίπτωση που, δημοσιευθείσης της κοινής υπουργικής απόφασης, θα αρχίσει η ροή των βουλευμάτων και διατάξεων με ηλεκτρονικό μήνυμα, το ανωτέρω πρόβλημα θα καταστεί ακόμη οξύτερο, δεδομένου ότι, όπως θα παραδίδονται οι διατάξεις και τα βουλευμάτα σε μη επεξεργάσιμη μορφή, θα είναι αδύνατη κάθε αναζήτηση στο ειδικό εκ διατάξεων και βουλευμάτων αρχείο της Αρχής. Και τούτο διότι, όπως εξετέθη ανωτέρω, το μεν προσωπικό της ΑΔΑΕ δεν επιτρέπεται να πραγματοποιήσει καμία επεξεργασία των εισερχομένων διατάξεων και βουλευμάτων, εφόσον το μόνο το οποίο δύναται να πράξει είναι να αποθηκεύει τα στοιχεία αυτά. Τούτο θα έχει ως άμεση συνέπεια ότι ούτε τα τρία μέλη της Ολομέλειας, για τα οποία έγινε λόγος ανωτέρω, θα μπορούν προβούν σε αναζήτησή στοιχείων, αφού δεν θα υπάρχει εγκατεστημένος μηχανισμός ηλεκτρονικής αναζήτησης. Τέτοιο δεν μηχανισμό ηλεκτρονικής αναζήτησης δεν θα μπορούν ούτε τα μέλη αυτά να εγκαταστήσουν, ακόμη και αν επαρκούσαν χωρίς την βοήθεια του προσωπικού να το πράξουν, διότι μια τέτοια ενέργεια θα ισοδυναμούσε με εξαγωγή

στοιχείων από την Βάση Δεδομένων του επίμαχου ειδικού αρχείου· εξαγωγή απολύτως απαγορευμένη και τιμωρούμενη, μάλιστα και ποινικώς με βάση το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 8 § 2 του νόμου.

2. Να ενημερωθούν με έγγραφο που θα αποσταλεί κατ' εξουσιοδότηση της Ολομέλειας για τις πιο πάνω διαπιστώσεις ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων, οι αρχηγοί των εκπροσωπούμενων στην Βουλή κομμάτων και ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

Μειοψήφησαν τα μέλη Δημήτριος Βέργαδος και Γεώργιος Μπακάλης, τα οποία καταψήφισαν την υπ' αριθ. 24/2023 εισήγηση.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 3.02.2023

Ο Πρόεδρος

Χρ. Ράμμος

Εσωτερική Διανομή:

1. Α.Τ.Α.Ε.Α.
2. ΔΔΟΥΠ